

Försäkringskassans föreskrifter (FKFS 2016:4) om assistansersättning

Bestämmelser oavsett om betalning sker i efterskott eller förskott

Starttidpunkt för beviljandeperiod

1 § När Försäkringskassan beviljar assistanstimmar för en beviljandeperiod enligt 51 kap. 9 § socialförsäkringsbalken, ska perioden räknas från och med ingången av den första månaden som assistansersättning betalas ut för.

Tid som ersätts med annat belopp

2 § Av 9 a § fjärde stycket lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och 51 kap. 2 § socialförsäkringsbalken framgår att assistansersättning kan beviljas för väntetid och beredskap. Om assistansersättning ska betalas ut för sådan assistans gäller följande.

1. En timmes väntetid ersätts med ett belopp som motsvarar en fjärdedel av den ersättning som betalas ut för en assistanstimme.
2. En timmes tid för beredskap ersätts med ett belopp som motsvarar en sjundedel av den ersättning som betalas ut för en assistanstimme. (FKFS 2023:16)

Begäran om utbetalning till annan än den försäkrade

3 § På den försäkrades begäran får Försäkringskassan, med stöd av 51 kap. 19 § socialförsäkringsbalken, besluta att assistansersättningen ska betalas ut till en kommun eller till någon annan som har tillstånd att bedriva verksamhet med personlig assistans enligt 23 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. En sådan begäran ska lämnas på blanketten Begäran om betalningsmottagare och anordnare av assistansersättning (3079) eller i en självbetjäningstjänst via Internet som Försäkringskassan tillhandahåller. Till begäran ska den försäkrade bifoga skriftligt avtal om personlig assistans mellan honom eller henne och assistansanordnaren. (FKFS 2025:6)

För att ersättning för assistans som utförs från och med en viss månad ska få betalas ut till en ny betalningsmottagare ska begäran om det komma in till Försäkringskassan senast den sista vardagen i

månaden innan assistansen utförs. Om begäran kommer in senare ska ersättningen betalas ut till den försäkrade.

För att ersättningen ska kunna betalas ut till en annan anordnare än en kommun, ska anordnaren vara godkänd för F-skatt. Om anordnaren är arbetsgivare ska den vara registrerad som arbetsgivare hos Skatteverket. (FKFS 2023:16)

Avrundning av antalet assistanstimmar

4 § När Försäkringskassan beräknar assistansersättning enligt 51 kap. 11 eller 14 §§ socialförsäkringsbalken eller 15 § dessa föreskrifter, ska antalet utförda assistanstimmar avrundas till närmaste hela timme. Vid den beräkningen ska 30 eller fler minuter avrundas till närmaste högre antal timmar. När Försäkringskassan beräknar det genomsnittliga antalet beviljade assistanstimmar per månad enligt 12 § dessa föreskrifter ska antalet minuter avrundas nedåt till närmaste hela timme.

Tidsredovisning

5 § Arbetsgivare eller uppdragsgivare som enligt 51 kap. 24 § 2 socialförsäkringsbalken ska lämna uppgifter om den arbetstid som assistenten har arbetat hos en försäkrad, ska lämna uppgifterna på blanketten Tidsredovisning assistansersättning (3059) eller via en e-tjänst som Försäkringskassan har godkänt. Uppgifterna ska lämnas för varje personlig assistent som anlitats under månaden. Tidsredovisningen ska undertecknas av arbetsgivaren eller uppdragsgivaren. Assistenten ska bestyrka de uppgifter som lämnas på blanketten. (FKFS 2023:16)

Räkning

6 § Efter utgången av varje månad ska den försäkrade lämna en sammanställning av antalet utförda assistanstimmar till Försäkringskassan. Sammanställningen ska ske på blanketten Räkning assistansersättning (3057) eller i en självbetjäningstjänst via Internet som Försäkringskassan tillhandahåller. Den försäkrade ska underteckna sammanställningen. (FKFS 2025:6)

Utbetalning av assistansersättning för personlig assistans som utförs före beslut om assistansersättning

7 § För att ersättning ska kunna betalas ut för personlig assistans som utförts innan beslutet om assistansersättning fattades behöver den försäkrade lämna in handlingar.

Den försäkrade ska lämna in handlingar som styrker de personliga assistenternas anställning och dess omfattning. Det gäller både när den försäkrade lämnar in en ny ansökan, och när han eller hon lämnar

in en ansökan om fler timmar. När den försäkrade köpt personlig assistans av en assistansanordnare och det gäller en ny ansökan krävs det dessutom att ett avtal med assistansanordnaren lämnas in.

Den försäkrade behöver inte lämna in handlingar igen när han eller hon ansöker om fler timmar och assistenternas utökade arbetstid omfattas av de handlingar som tidigare lämnats in. (FKFS 2023:16)

Tidpunkter för när handlingar ska lämnas in

8 § De handlingar som avses i 5 och 6 §§ ska komma in till Försäkringskassan senast den femte i andra månaden efter den månad som redovisats. Handlingar som avses i 7 § ska ha kommit in till Försäkringskassan senast den femte i den andra månaden efter den månad då personlig assistans började utföras.

Tidigaste tidpunkt fr.o.m. vilken assistansersättning kan betalas ut när personlig assistans utförts före beslut

9 § Försäkringskassan får inte betala ut ersättning tidigare än den tidpunkt då den personliga assistenten påbörjat sin anställning och avtalet om personlig assistans börjat löpa. Därför ska den försäkrade lämna in följande

- handling som styrker anställning av den personliga assistenten
- avtal om personlig assistans där det framgår när avtalet börjar löpa.

Det ska även framgå av tidsredovisningen och räkningen att personlig assistans har utförts.

Vad som sägs i denna paragraf gäller även om handlingar enligt 7 § har kommit in i tid enligt 8 §.

Bestämmelser när utbetalning sker i efterskott

Uppgifter på räkningen

10 § På varje räkning enligt 6 § ska, inför utbetalning av assistansersättning

1. en försäkrad som köpt personlig assistans redovisa hur stor del av föregående utbetalning av assistansersättning som använts för köp av assistans
2. en försäkrad som anställt personliga assistenter redovisa uppgifter om samtliga kostnader för sådana assistenter under den månad som han eller hon begär ersättning för
3. en försäkrad som beviljats assistansersättning med ett högre timbelopp enligt 51 kap. 11 § andra stycket

socialförsäkringsbalken redovisa uppgifter om samtliga kostnader för lämnad assistans under den månad som han eller hon begär ersättning för. Detsamma gäller en försäkrad som har ansökt om ett högre timbelopp för tid före beslut och beslutet ännu inte har fattats

4. en försäkrad som har eller kan ha rätt till utbetalning med skäligt belopp enligt 51 kap. 11 § tredje stycket socialförsäkringsbalken redovisa uppgifter om samtliga kostnader för lämnad assistans under den månad som han eller hon begär ersättning för.

Om den försäkrade har eller kan ha rätt till utbetalning med ett skäligt belopp enligt 51 kap. 11 § tredje stycket socialförsäkringsbalken, ska han eller hon visa underlaget för de uppgifter som anges i fjärde punkten ovan.

I de fall som beskrivs i punkterna 1 till 3 ovan, ska den försäkrade visa underlaget för de uppgifter som han eller hon lämnat på begäran av Försäkringskassan.

Om den försäkrades rätt till assistansersättning har upphört, ska han eller hon redovisa på blanketten *Redovisning av utbetalad assistansersättning* (3095) att den sista utbetalningen av assistansersättning enligt 51 kap. 14 § socialförsäkringsbalken har använts till köp av personlig assistans.

Begränsning av antalet timmar

11 § Om utbetalningen ska ske i efterskott och har gjort det redan under tidigare månader i beviljandeperioden, ska Försäkringskassan inför utbetalningen jämföra det totala antalet beviljade timmar för beviljandeperioden med det antal timmar som assistansersättning har betalats ut för tidigare. Om den försäkrade begär ersättning för fler timmar än de som finns kvar för resten av beviljandeperioden, kan han eller hon inte få ersättning för det överstigande antalet timmar.

Om en beviljandeperiod inleds med en eller flera utbetalningar i förskott och utbetalningen därefter ska ske i efterskott, gäller följande inför utbetalningen i efterskott. När Försäkringskassan bedömer hur många timmar som finns kvar av antalet beviljade timmar för hela beviljandeperioden, ska de timmar beaktas som bedöms berättiga till assistansersättning vid en slutavräkning enligt 51 kap. 15 § socialförsäkringsbalken.

För att Försäkringskassan inför utbetalningen för en viss månad ska kunna ta ställning till hur många timmar som finns kvar i beviljandeperioden, krävs att tidsredovisning och räkning för föregående månader i perioden har kommit in till Försäkringskassan.

Bestämmelser när utbetalning i förskott har medgetts

Beräkning av belopp vid utbetalning

12 § Det preliminära belopp som månadsvis betalas ut i förskott, ska motsvara det schablonbelopp som regeringen fastställt multiplicerat med antalet beviljade assistanstimmar i genomsnitt per månad för varje beviljandeperiod.

För en försäkrad som beviljats assistansersättning med ett högre timbelopp, ska det preliminära månadsbeloppet i stället grundas på den beräknade genomsnittliga timkostnaden. Den beräknade timkostnaden får inte överstiga det fastställda timbeloppet med mer än tolv procent.

Den preliminära utbetalningen för en månad får grundas på det aktuella behovet av assistanstimmar under månaden i stället för på det genomsnittliga antalet beviljade assistanstimmar per månad under beviljandeperioden. (FKFS 2025:6)

Uppräkning av timbelopp

13 § Om en försäkrad får en preliminär utbetalning med ett högre timbelopp i december månad ett år, ska Försäkringskassan vid ingången av nästföljande år räkna upp det högre timbeloppet med den årliga procentsats som följer av 5 § första stycket förordningen (1993:1091) om assistansersättning.

Uppgifter på räkningen

14 § På räkningen enligt 6 § för den sista månaden i varje tidsperiod som assistanstimmar beviljats för eller när Försäkringskassan ska göra en slutavräkning enligt 16 § sjätte stycket dessa föreskrifter ska

1. en försäkrad som köpt personlig assistans redovisa hur stor del av beloppet som har använts för köp av personlig assistans
2. en försäkrad som anställt personliga assistenter redovisa uppgifter om samtliga kostnader för de personliga assistenterna under perioden
3. en försäkrad som beviljats assistansersättning med ett högre timbelopp enligt 51 kap. 11 § andra stycket socialförsäkringsbalken redovisa uppgifter om samtliga kostnader för lämnad assistans under perioden. Detsamma gäller en försäkrad som har ansökt om högre timbelopp för tid före beslut och beslutet ännu inte har fattats
4. en försäkrad som har eller kan ha rätt till utbetalning med skäligt belopp enligt 51 kap. 11 § tredje stycket socialför-

säkringsbalken redovisa uppgifter om samtliga kostnader för lämnad assistans under perioden.

Om den försäkrade har eller kan ha rätt till utbetalning med ett skäligt belopp enligt 51 kap. 11 § tredje stycket socialförsäkringsbalken, ska han eller hon visa underlaget för de uppgifter som anges i fjärde punkten ovan.

I de fall som beskrivs i punkterna 1 till 3 ovan, ska den försäkrade visa underlaget för de uppgifter som han eller hon lämnat på begäran av Försäkringskassan.

Avräkning vid större avvikelser

15 § Om antalet utförda assistanstimmar under en månad avviker mer än 10 procent från det timantal som avses i 12 §, ska avräkning ske med det belopp som motsvarar det av regeringen fastställda schablonbeloppet för det antal timmar, som avviker mer än 10 procent. Avräkning som medför tilläggsutbetalning ska dock endast ske i den mån antalet resterande timmar för de återstående månaderna i tidsperioden inte understiger antalet beviljade assistanstimmar för dessa månader med mer än 10 procent.

För en försäkrad som beviljats assistansersättning med ett högre belopp än schablonbeloppet ska avräkningen ske med den beräknade genomsnittliga timkostnaden för assistansen i stället för det av regeringen fastställda schablonbeloppet.

Slutavräkning

16 § När assistansersättning betalats ut i förskott ska Försäkringskassan enligt 51 kap. 15 § socialförsäkringsbalken göra en slutavräkning senast två månader efter utgången av varje beviljandeperiod.

Slutavräkningen ska omfatta samtliga månader för vilka utbetalning skett i förskott under beviljandeperioden.

Vid slutavräkningen ska antalet utförda assistanstimmar avräknas mot antalet timmar som assistansersättning har betalats ut för preliminärt under den tid som slutavräkningen avser.

Om antalet utförda assistanstimmar är högre än antalet beviljade timmar, kan den försäkrade inte få ersättning för det överstigande antalet timmar.

I vissa fall ska en avräkning av den genomsnittliga kostnaden per timme för assistansen göras mot den timersättning som Försäkringskassan betalat ut under beviljandeperioden. Det gäller

- för försäkrade som anställt personliga assistenter

FKFS 2016:4

- för försäkrade som beviljats assistansersättning med ett högre timbelopp
- om assistansersättning ska betalas ut med ett skäligt belopp enligt 51 kap. 11 § tredje stycket socialförsäkringsbalken.

Om rätten till assistansersättning upphör före utgången av en beviljandeperiod, ska det göras en slutavräkning för de månader i beviljandeperioden då assistansersättning betalats ut i förskott. Om Försäkringskassan under en löpande beviljandeperiod fattar ett nytt beslut om rätt till assistansersättning som medför att beviljandeperioden ändras, ska slutavräkning göras för de månader i beviljandeperioden då assistansersättning betalats ut. De månader som omfattas av det nya beslutet ska dock inte tas med i slutavräkningen. (FKFS 2025:6)

Återbetalning av assistansersättning

17 § Om slutavräkningen medför att en försäkrad som har fortsatt rätt till assistansersättning ska återbetala ersättningen enligt 51 kap. 20 § första stycket socialförsäkringsbalken, gäller följande.

Om den försäkrade vill betala tillbaka självmant, kan han eller hon göra det genom att den assistansersättning som ska betalas dras från kommande utbetalning av assistansersättning.

Om den försäkrade inte vill betala tillbaka självmant, får Försäkringskassan besluta om återbetalning enligt bestämmelserna i 108 kap. socialförsäkringsbalken. (FKFS 2025:6)

ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

FKFS 2016:4

Denna författning träder i kraft den 1 oktober 2016 då Riksförsäkringsverkets riktlinjer (RFFS 1993:24) ska upphöra att gälla.

FKFS 2016:16

Denna författning träder i kraft den 1 januari 2017.

FKFS 2017:5

Denna författning träder i kraft den 1 november 2017.

FKFS 2023:16

1. Denna författning träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för en begäran som har kommit in till Försäkringskassan före ikraftträdandet.

FKFS 2025:6

Denna författning träder i kraft den 1 december 2025.